

ORLOG Fietstocht langs gebombardeerde plekken

Een regen aan bommen op Den Helder

Halverwege de route komt Aad Keizers zijn woning in de Van Speijkstraat uit met een foto van schade door een bombardement. Vier huizen in zijn straat raakten daarbij onherstelbaar beschadigd. Gids Jan Kikkert pakt de foto aan en laat hem zien aan zo'n veertig deelnemers van de fietstocht langs plekken die tijdens de Tweede Wereldoorlog met bommen zijn bestookt. Die bombardementen gingen de hele oorlog door en maakten Den Helder tot de meest gebombardeerde stad van het land.



Winnie van Galen
 www.galenmediahuis.nl

Den Helder ■ De tocht gaat tegen tien van start bij de Watertoren met overwegend gepensioneerde deelnemers. Veel inwoners uit de stad zelf, die er oorspronkelijk vandaan komen of in de omgeving wonen en geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van Den Helder. De excursie, zaterdag 20 mei, is een initiatief van de Stichting Erfgoed Den Helder die de bombardementen op de stad deze maand tot thema heeft gemaakt. Met onder meer ook een wandeltoer door het centrum van de stad langs gebombardeerde plekken.

Rijkswwerf

Het eerste bombardement in Den Helder komt op naam van de Duitsers, een dag voor de capitulatie (15 mei 1940) in Nederland. Op

i
Excursie

De excursie, afgelopen zaterdag, is een initiatief van de Stichting Erfgoed Den Helder die de bombardementen op de stad deze maand tot thema heeft gemaakt. Met onder meer ook een wandeltoer door het centrum van de stad langs gebombardeerde plekken.

15 mei gebeurde het opnieuw, het was een vergissing. Het nieuws van de overgave bereikte de bemanning van de Duitse bommenwerper niet waarna ze hun lading boven Den

Helder uitwierpen. De overige bijna 180 bombardementen zijn uitgevoerd door geallieerde toestellen die met hun bommen vijandelijke schepen in de haven en het Marsdiep probeerden uit te schakelen en het hadden gemunt op de Rijkswwerf waar werd gewerkt aan schepen voor de oorlogsvoering.

Een groot deel van de bommen spatte in woonbuurten uiteen. Goed mikken was een kunst, bommen vielen te vroeg of te laat en bij mislukte missies richting Duitsland werden de bommenluchten boven Den Helder geopend in de hoop nog wat te raken. Kikkert: „Met de bommen nog aan boord mocht je niet landen. Dat maakte Den Helder een prachtige stad om bommen te droppen.“

Open keukens

Den Helder raakte door de vele bombardementen zwaar beschadigd. Aan het begin van de oorlog telde de stad volgens Kikkert drie



De eerste halte van de fietstocht: het monument voor de Marine en de Koopvaardij uit de Eerste Wereldoorlog dat bij een bombardement in de Tweede Wereldoorlog flink beschadigd raakte. FOTO REDMOUSE

tigduizend inwoners, vijf jaar later was dat aantal gezakt naar tweeduizend. Burgers zochten hun heil elders in de omgeving tot aan Alkmaar aan toe. Kikkert: „Het was vreselijk ook er gebeurde. Dan begrijp je ook dat bijna niemand meer in Den Helder wilde blijven wonen.“

Een deel van de inwoners moest gedwongen vertrekken toen Duitsers hun huizen sloopten om daarmee vrij spel te hebben. In de volksmond werd de stad het zwaarst getroffen toen in het begin van de oorlog delen van de Indische buurt door bommen werden geraakt, vertelt Kikkert. „Ze hadden in ene allemaal open keukens, de muren sloegen eruit. Het was een enorm drama.“ De gaten werden naderhand opgevuld met nieuwe woningen wat is te zien aan gevels die verschillen of daken die er anders uitzien dan de oorspronkelijke woningen.

Oekraïne

De bommenregen tijdens de Tweede Wereldoorlog kostte het leven van 177 burgers en leidde tot 56 zwaar gewonden. In juni 1940 vielen er eveneens bommen in de omgeving van de Wilhelminastraat en Emmastraat met ruim veertig doden tot gevolg en 'geen steen die meer op de andere bleef staan.' Kikkert: „Die vernietiging komt overeen met de beelden die we kennen uit Oekraïne.“

Tijdens de twee uur durende tocht vertelt Kikkert en passant over andere schrikbarende gevolgen van de oorlog. Over het joodse gezin van graficus, illustrator en tekendocent Leonard PINKHOF bijvoorbeeld die in de Soembastraat woonde. Een straat die deels

“
 De schipper die de klokken vervoerde maakte van zijn schip een duikboot. In 1950 zijn de klokken teruggehangen

“
 Ze hadden in ene allemaal open keukens, de muren sloegen eruit. Het was een enorm drama

door bommen is geraakt. In 1943 werd het gezin met vier kinderen in het vernietigingskamp Sobibor omgebracht. Het huis van de Pinkhofs smeedden de Duitsers om tot bordel.

Matrozenbond

Op tal van plekken langs de route laat Kikkert beelden zien van de verwoestingen, oude foto's waar hij kopieën van heeft gemaakt. Zoals het gebouw van de Matrozenbond ter hoogte van de Prins Hendriklaan waar nauwelijks iets van over bleef. Een lot dat ook het toenmalige en iets verderop gelegen Kegelhuus trof. „Een prachtig pand, hadden we dat nog maar“, zegt Kikkert die de deelnemers tevens langs diverse monumenten voert. Ter nagedachtenis aan twee omgekomen geallieerde piloten bijvoorbeeld die met hun toestel crashten in de 2^e Vroonstraat waarbij vier tot vijf huizen en een pakhuis verloren gingen.

Carillon

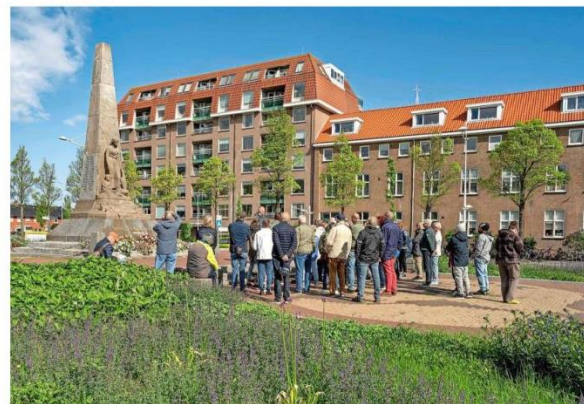
Tijdens de ruim twee uur durende tocht toont Kikkert zich een ware verteller. Over de klokken in de stad die werden weggehaald voor de Duitse oorlogsindustrie bijvoorbeeld. Zoals die van het carillon bij het monument voor het Reddingwezen op het Helden der Zeeplein. Kikkert: „Die klokken bereikten Duitsland door sabotage niet. De schipper die de klokken vervoerde maakte van zijn schip een soort van duikboot. In 1950 zijn de klokken teruggehangen. De schipper overleefde de oorlog en wist precies waar de boot lag.“ Alsof het zo moet zijn, begint het carillon tot vreugde van Kikkert op dat moment te spelen.



Jan Kikkert toont een foto van schade aan huizen in de van Speijkstraat. FOTO MEDIAHUIS



De Bankastraat waar bommen net als elders in de Indische Buurt voor schade aan huizen zorgden. FOTO MEDIAHUIS



De start van de tocht bij het monument voor de Marine en de Koopvaardij. FOTO REDMOUSE

FOTO REDMOUSE